

intervju Ivana Milas Klarić

Problem je većine djece što su satima sama kod kuće

Za dobrobit djece

Ususret skorašnjem Međunarodnom danu djeteta i dječjih prava pravobraniteljica za djecu poručuje svima – i roditeljima, i medijima, i političarima... – što se ne bi trebalo činiti kako bi se zaštitila dobrobit djece **Piše: Božena Matijević**

Nakon Dječjeg tjedna, idućeg nam je s e c a očekuje i obilježavanje Međunarodnog dana djeteta i dječjih prava. Prigoda je to da o pravima djece i njihovom kršenju porazgovaramo s pravobraniteljicom za djecu Ivanom Milas Klarić.

:: Koja se prava djece najviše krše? Gdje su pomaci nabolje, a u čemu postaje mo još gori?
U strukturi prijava momentu najčešće su prijave povrede osobnih prava djeteta vezane uz obiteljske odnose (susrete i druženja roditelja i djece). Do njih najčešće dolazi tijekom i

nakon razvoda braka roditelja. Druge su po učestalosti prijave kršenja prava u obrazovanju, a treće nasilje nad djecom i među djecom. Možemo reći da jača svijest o postojanju prava djece i važnosti njihova poštovanja – barem deklarativno, a kontinuirano se nastoji poboljšati pravni okvir za zaštitu djece. No u praksi većina prava djece se krše, a ponajmanje se djecu pita što ona misle o stvarima koje ih se tiču i koje utječu na njihov život. Sudjelovanje djece u društvu moralo bi biti jače. Ono što zabrinjava posljednjih nekoliko godina jest sve jača i ružnija manipulacija roditelja u postupcima brakorazvoda. Posljedica su mučne "ovrhe" nad djecom, izostanci

U posljednje vrijeme zabrinjava sve jača i ružnija manipulacija roditelja u postupcima razvoda braka. Posljedica su mučne "ovrhe" nad djecom

djece iz škole, prijetnje suicidom...

:: Ako država ne omogućava otvaranje radnih mjesta i ako mnogi poslodavci ne isplaćuju plaće pa je mnogo roditelja nezaposleno ili rade, ali ne dobivaju plaće, možemo li reći da i država i neodgovorni poslodavci krše prava djece na sigurno i bezbrižno djetinjstvo?
Sasvim sigurno. Djeca ne žive izolirana u društvu, položaj njihovih roditelja, obitelji, zasigurno utječe i na djecu. Siromaštvo roditelja znači i siromaštvo djeteta, a ono utječe na ostvarivanje prava djece posebno u sustavu zdravlja, obrazovanja i socijalne skrbi. Snižavanje ekonomskog standarda obitelji izravno se odražava na razinu ostvarivanja dječjih prava: na kvalitetnu prehranu, primjerene uvjete stanovanja, poticaje za razvoj u skladu s punim potencijalima djeteta, dostupnost zdravstvenih usluga i kvalitetnog obrazovanja, posebice srednjoškolskog, kvalitetno provođenje slobodnog vremena... Nažalost, u vremenu ekonomske krize povećavaju se i rizici od zanemarivanja i zlostavljanja djece u obitelji te od različitih oblika kršenja njihovih prava u društvu.

:: Jesu li djeca koja žive u siromaštvu najranjivija

skupina našeg društva?

Svakako su jedna od najranjivijih skupina. A ranjivost se obično multiplicira pa su češće siromaštvom pogodena djeca iz nekih manjinskih skupina, primjerice romska djeca ili djeca s teškoćama u razvoju.

Pogreške roditelja

:: Mnogi roditelji na svoje Facebook profile stavljaju cijele serije fotografija svoje male djece, pa čak i onda kada su naga. Mnoge pak javne osobe pojavljuju se na naslovnica časopisa sa svojom tek rođenom djecom ili i oni zasipaju društvene mreže fotografijama sebe i svog djeteta. Čine to radi vlastite promocije ili nekih osobnih interesa. Prenoseći te fotografije, mediji se time koriste. Svi oni time omogućuju da dijete s fotografije na svakakve načine komentiraju njima nepoznati ljudi. Jesu li se svi oni time ogriješili o prava djece na privatnost?

Nažalost, mnogi roditelji nisu svjesni mogućnosti zlorabe osobnih podataka i fotografija objavljenih na internetu, a nisu baš svjesni ni granica u vlastitome odnosu prema djetetovoj privatnosti. Kao što često neoprezno objavljuju na FB profilima podatke o sebi, tako to čine

i svojoj djeci. Toga postanu svjesni tek kad netko već zloupotrijebi slike njihove djece, pokuša uspostaviti kontakt s djecom i slično. Osim odgojno-obrazovnih institucija, i mediji bi mogli pomoći u educiranju i upozoravanju roditelja na te pogreške. Prečesto vidimo da mediji prenose fotografije s privatnih FB profila, objavljuju slike stradale djece ili djece osoba osumnjičenih za kaznena djela i slično, što je nedopustivo. A koliko ćemo toga vidjeti u medijima, ovisi o uredničkoj politici i odluci medija.

Medijski eksponirane osobe navikle su na pozornost javnosti, ali doista nije potrebno da i njihova djeca odrastaju pod takvim pritiskom. Preporučila bih im, kao i svakom roditelju, da štite privatnost svoje djece jer je njihova dužnost osigurati djetetu zdravo i poticajno okruženje u kojem će odrastati zaštićeno od znatiželjnih pogleda nepoznatih ljudi. Odredbu o zaštiti privatnosti, iz Konvencije o pravima djeteta, najčešće tumačimo kao "pravo djeteta da ga se ostavi na miru", neovisno o tome tko su mu roditelji i kako se oni ponašaju u javnosti. I medijima poručujem da nastoje prepoznati kad se bilo koja odrasla osoba služi dje-

“Medijski eksponirane osobe navikle su na pozornost javnosti, ali nije potrebno da i njihova djeca odrastaju pod takvim pritiskom”

Za to nema recepta jer je svaki pojedinačni slučaj drukčiji, ali svaki zahtijeva izrazitu suptilnost. Nije dovoljno samo dobiti suglasnost roditelja, već treba u najvećoj mjeri zaštititi dostojanstvo djeteta te ne povrijediti ni dijete o kojem se izvještava nekom negativnom kvalifikacijom, a ni djecu iz njegova okruženja. Važno je nikad ne dovesti dijete u neugodnu situaciju i ne prikazivati ga kao objekt sažaljenja.

:: Mediji su sada prepuni i fotografija djece izbjeglica. Želja nam je informirati, ali i potaknuti empatiju i pomoć, no jesmo li pretjerali?

Ivana Milas Klarić nastoji zaštititi sva prava djece

Kako tko. Neki su možda i pretjerali, ali u susretu s ovako potrebnim zbivanjima možda je i najvećim profesionalcima ponekad bilo teško naći pravu mjeru. Djeca su u izbjegličkim krizama najugroženija i najranjivija te se isticanjem njih i inzistiranjem na njihovoj vidljivosti možda i pomaže zaštititi njihovih interesa. No, i tu vrijedi pravilo zaštite djetetova dostojanstva, kao i poštovanja djetetove volje i suglasnosti roditelja.

Djeca u izbornoj kampanji

:: Pred nama su izbori. Jeste li primijetili da političari zloupotrebljavaju djecu tijekom kampanja?

To se događa u svim izbornim kampanjama. Zato tijekom svih izbora upozoravam na neprimjerenost izlaganja i korištenja djece u predizborne svrhe. Nadam se da tijekom ove kampanje toga neće biti.

:: Predsjednik HDZ-a dobio je dijete usred kampanje. Što biste preporučili i njemu i medijima kada su u pitanju izbori i ta vijest?

Pomalo ste me iznenadili ovim pitanjem. Prije svega, čestitam roditeljima i želim svako dobro djetetu i njima. Pretpostavljam da će gospodin Karamarko i sam znati odrediti pravu mjeru između interesa javnosti i zaštite privatnosti njegova djeteta i obitelji.

:: Je li itko od onih koji žele u Sabor u svom izbornom programu naveo nešto vezano uz - djecu?

Nažalost, toga je uvijek malo. Stalno preporučujemo strankama da je poželjno da u programima prepoznaju prava djece i daju im primjereno mjesto. Tako se godinama zalažemo za donošenje dječjeg proračuna. No, to ne smijemo miješati s izlaganjem djece u predizbornoj kampanji.

Ponešto sam sumnjičava kada je posrijedi mogućnost provedbe obećanja o tisuću eura za svako novorođenče i smanjenja PDV-a za dječju hranu na 5 %

tom za vlastiti probitak te da ne podupiru takva ponašanja i ne prenose takve fotografije djece.

:: Krše li se prava djece i kada ambiciozni roditelji, uz redovnu školu, forsiraju i učenje stranog jezika, sviranje instrumenta, pohađanje sporta... pa dijete postane preopterećeno?

Ako velik broj dodatnih aktivnosti opterećuje dijete i predstavlja opasnost za njegovo zdravlje i funkcioniranje ili umanjuje spremnost za školske obveze i spontanu igru, onda je to suprotno interesu djeteta. Posebno ako te aktivnosti nisu njegov izbor, nego odluka njegovih roditelja. Najčešće se prava djece krše tako što im je uskraćeno sudjelovanje u bilo kakvim organiziranim slobodnim aktivnostima, a razlozi su različiti, uključujući i siromaštvo. No, doista ima primjera preopterećenosti djece, što isto nije dobro.

:: Zaposleni roditelji s posla se vraćaju sve kasnije i sve su umorniji, oni nezaposleni frustrirani su zbog svoje situacije i neimaštine. Koliko i kako u svemu tome ispaštaju djeca?

Čini mi se da je to jedan od najvećih problema djece i njihovih roditelja danas. Od roditelja se očekuje mnogo, a ne pita se kada to mogu ostvariti. Na kraju ispaštaju

djeca jer nedostatak vremena koje provode s roditeljima i izostanak komunikacije i povjerenja roditelju često dovode do razvoja neprihvatljivih ponašanja ili djeca trpe zbog različitih negativnih utjecaja na njihov razvoj. Većina roditelja radi do 16 ili 17 sati pa su djeca mlade dobi, koja nemaju osiguran boravak u školi, sama kod kuće i po nekoliko sati do dolaska roditelja. To postaje problem većine djece i roditelja.

:: O djeci novinari izvještavaju i kada su posrijedi nesreće, bolesti, ali i humanitarne akcije. Kako tu, unatoč dobroj plemenitosti namjeri, ne prijeći granicu ugrožavanja djetetove dobrobiti?

To je teško pitanje i zahtijeva od novinara stručnost, profesionalnost i etičnost.

Problem je kada se od djece očekuju da reagiraju kao odrasli, kaže Ivana Milas Klarić

“I mene su tukli pa što mi fali” je neprihvatljivo

■ Djeca svuda oko sebe mogu primijetiti pretjeranu seksualizaciju. Kako i koliko to utječe na njih?

Kao i sve drugo, mediji, reklame pa i seksualizacija u njihovim sadržajima utječu na djecu i njihov razvoj. Ponekad je teško odrediti pravu mjeru između razvojnog interesa djeteta za neke aktivnosti ili pojave i potrebe zaštite djeteta od toga. Najveći problem je to što se od djece očekuje da se u nekim situacijama ponašaju i reagiraju kao odrasli, a to svakako nije

primjereno. Ja i moj tim zalažemo se za poštovanje zakonom određenih granica prikazivanja programskih sadržaja koji mogu biti štetni za dijete, a nekad pozivamo i same nakladnike i oglašivače da više vode računa o etičkim aspektima i porukama koje odašilju najmlađima.

■ Nakon burne polemike je li udaranje djeteta po guzi prihvatljivo ili ne, što biste poručili roditeljima?

I sama sam roditelj i više sam nego svjesna svih izazova u obavljanju najtežeg zadatka - a to je roditeljstvo. No, u vezi

s tjelesnim kažnjavanjem ne bi smjelo biti rasprave. Ono je zakonom zabranjeno. Ostaje pitanje kako roditelje podučiti korištenju drugih, prihvatljivih metoda discipliniranja djeteta kojima je cilj osigurati sigurnost djeteta i stabilan razvoj. Žalosti me da više od 80% roditelja u nas tjelesno kažnjavanje i dalje smatra prihvatljivom metodom odgoja, s opravdanjem: “I mene su moji tukli, pa što mi fali.” Posljedica toga je da i djeca to prihvaćaju kao normalno i evo vam kruga koji se ponavlja generacijama.